

Qui entoma el repte del finançament?

«Que ni els independentistes ni el PSC assumeixin riscos i contradiccions serà la sort de Sánchez i el càstig a Catalunya»

Ho hem convertit en una rutina emprenyadora. Fins al punt que ja forma part del paisatge dels nostres titulars. Però no per això determinades realitats que expliquen la relació entre Catalunya i el poder central han de ser afrontades des de la passivitat en l'acció política. Passa amb les dades de la no execució pressupostària en assumptes com les infraestructures i el manteniment de la xarxa de rodalia, que el govern espanyol va dir que aquest 2022 anaven a molt bon ritme, però sobre les quals la seva delegada és incapaç de concretar.

I aquest dijous més del mateix amb les dades de la liquidació el sistema de finançament de l'any 2020. De nou, i des de 2009 que passa, Catalunya queda per sota de la mitjana a l'hora de rebre recursos per als seus ciutadans. Som el segon territori que més ingressos tributaris per càpita aporta a l'Estat i el desè a l'hora de rebre recursos.

La situació, com deia, no és nova. S'explica per diversos factors relacionats amb la ineficàcia del model. El primer és un sistema injust i poc transparent. Castiga les economies més dinàmiques, no ha servit per incentivar el creixement de les més deprimides -només Madrid ha millorat la seva situació xuclant recursos als seus territoris veïns, i si fa tres dècades era el 14% del PIB espanyol ara és el 19% gràcies a la recentralització econòmica-, i ha evitat de forma sistemàtica incorporar el principi d'ordinalitat. Aquesta hauria de ser la base de qualsevol sistema que tendís a una inspiració federal. És a dir, que la comunitat que més aporta sigui la que més rebi i així successivament, provocant que ser "solidaris" no representi un càstig.

En el cas català, el sistema va funcionar mínimament el 2009, quan el govern tripartit el va pactar amb el govern de Zapatero. Després, la crisi econòmica primer i els pedaços que s'hi han anat posant posteriorment l'han desvirtuat fins a convertir-lo en una aberració. Un despropòsit pendent de reforma des de 2014, que no dona prou autonomia financera als territoris i que no permet un reequilibri just. El model conviu amb el privilegi -que ni el PSOE ni el PP qüestionen- del concert basc i navarrès i impedeix que, com havien demanat amb un ampli consens agents polítics i socials catalans, Catalunya pugui sortir del règim comú i negociar bilateralment un acord amb l'Estat que li doni més autonomia.

Davant les darreres dades, el conseller Giró primer i el president Aragonès després van posar el crit al cel, com no podia ser d'altra manera. El PSC, en canvi, es va limitar a criticar que la Generalitat no tinguí una proposta i va afirmar que al setembre el govern espanyol en posarà una damunt la taula. Aquest, però, és un tema difícil de resoldre per als grans partits espanyols, i més que ho serà en any de municipals i autonòmiques. No hi intervé la lògica política o econòmica, sinó la territorial: el president andalús, del PP, comparteix interessos amb el de Castella-la Manxa, del PSOE; mentre que la de Balears, socialista, els comparteix amb la de Madrid, dels populars, per exemple. Davant aquesta situació, la tendència dels ministres d'Hisenda ha estat repartir una mica més de diners o de percentatges d'impostos per a tothom i no revisar el fons.

El del finançament hauria de ser un dels debats de la tardor, però en aquest feixuc mentrestant de la política catalana, amb un final de curs marcat per la tragicomèdia al Parlament, ningú s'hi acaba d'atrevir. El partit de Salvador Illa diu que és un tema central, dels que interessa a la gent i que té a veure amb exercir de forma responsable l'autogovern. Tenen raó, però ells no estan disposats a ser exigents i a fer pinya amb els independentistes en un dels debats que en els darrers anys n'ha fabricat més i no li volen crear un problema a Pedro Sánchez. Això ho feien Pasqual Maragall i José Montilla ("*José Luis, te queremos mucho, pero queremos más a Catalunya*", va dir-li l'aleshores president al seu homòleg espanyol l'any 2009 en un congrés del

partit), però el PSC d'aleshores no és el d'ara. Ni per composició ni per ambició.

I els partits independentistes no gosen per por al que diran. Aragonès afirma que, per resoldre aquest assumpte, Catalunya necessita les eines d'un estat, però sap (i, si no, la taula de diàleg que impulsa és un bany de realitat) que a curt termini no les tindrà. Encara que el president no sigui autonomista ha de tenir política autonòmica si no vol que l'independentisme, a més de no engrescar, deixi de ser percebut com a útil a les institucions. Una contradicció que, tot i el marge que s'ha fet Giró dins i fora del partit, és encara més forta a Junts, que formalment defensa la "confrontació" i que a la tardor es bolcarà en reivindicar la vigència del mandat de l'1-O que el Govern -que liderava el 2017- no va fer valdre.

En el mentrestant, les urgències s'acumularan en un context de crisi d'inflació amb una tornada de vacances que es preveu com a mínim complicada. Ni els uns ni els altres volen assumir riscos i els agents econòmics, tan exigents a l'hora de demanar que es facin determinades infraestructures i valents a l'hora de pronunciar-se sobre models de ciutat, eviten alçar la veu en un assumpte vital per al futur de l'economia catalana. Serà la sort de Pedro Sánchez i tot a punta que Catalunya continuarà infrafinançada.